

Mikołaj Krikun

Dmitrij Leonidowicz Pochilewicz

Rocznik Lubelski 18, 245-246

1975

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W sierpniu 1974 roku badania konserwatorskie prowadzono na zlecenie Muzeum Wsi Lubelskiej. Komendantką Studenckiego Hufca Pracy była mgr Elżbieta Mazurkiewicz z Zakładu Historii Starożytnej i Archeologii UMCS.

5. Lublin-Kalinowszczyzna. Kontynuacja badań na terenie „Grodziska”¹¹. Instruktor: mgr Irena Kutylowska. Najważniejsze wyniki: Odkrycia szczątków dalszych domostw z pierwszej fazy wczesnego średniowiecza.

Zwiedzanie wykopalisk we Włostowicach, Gródku i Wronowicach-Doliwie weszło do programu wycieczek zjazdowych XII Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego w Lublinie¹².

Zakład Archeologii Polski UMCS w oparciu o własną kadrę naukowo-dydaktyczną i właściwie opracowany program studiów włączy się bardziej niż to było możliwe dotychczas do badań powierzchniowych na terenie województwa. W początku 1975 roku na mocy porozumienia o współpracy między UMCS a Urzędem Wojewódzkim w Lublinie powołany zostanie bowiem zespół, mający zapewnić intensyfikację badań i ochrony zabytków archeologicznych województwa lubelskiego, przez połączenie Zakładu Archeologii Polski UMCS z samodzielnym stanowiskiem Konserwatora Zabytków Archeologicznych, oddelegowanym do Zakładu z etatami Biura Dokumentacji Zabytków. Konieczne do prowadzenia działalności fundusze zostaną zabezpieczone przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego.

Jan Gurba

DMITRIJ LEONIDOWICZ POCHILEWICZ

29 maja 1974 r. zmarł znany uczonej radziecki, zasłużony działacz nauki Ukrainskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej, doktor nauk historycznych, profesor Uniwersytetu Lwowskiego im. I. Franki Dmitrij Pochilewicz.

Dmitrij Pochilewicz urodził się w 1897 r. w wiosce Wodoty, w guberni kijowskiej. Pierwsze lata jego działalności praktycznej — rozpoczął pracę jako wiejski nauczyciel — przypadły na okres wielkich przemian historycznych w życiu kraju — rewolucja 1917 r., wojna domowa, początek budownictwa socjalistycznego. W roku 1923 młody nauczyciel wstępuje do szeregów Komunistycznej Partii. W 1924 r. po myślnie kończy Kijowski Instytut Oświaty Ludowej.

Od roku 1921 D. Pochilewicz zajmował odpowiedzialne stanowiska w instytucjach oświaty ludowej, nauki i kultury; był powiatowym komisarzem oświaty ludowej, dyrektorem Instytutu Oświaty Ludowej, pracował w Ludowym Komisariacie Oświaty USRR, a od 1933 r. pełnił funkcję dyrektora instytutu naukowo-badawczego historii kultury ukraińskiej. Następne lata swojego życia D. Pochilewicz poświęcił pracy pedagogicznej w szkole wyższej. W okresie Wielkiej Wojny Narodowej prowadził zajęcia w instytutach pedagogicznych w Swierdłowsku i Jarosławiu; od roku 1946 pracował na Uniwersytecie Lwowskim, gdzie pełnił funkcję kierownika katedry

¹¹ S. Hoczyk-Siwkowska, *Sprawozdanie z badań Lublina przedlokacyjnego w latach 1967—1969*, „Sprawozdania Archeologiczne” 1974, t. XXVI, s. 109—111.

¹² Por. Wycieczka A — „Szlakiem Grodów Czerwieńskich”, W: *Przewodnik XII Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, cz. II, Lublin 1974, s. 36—37, 48—54; Wycieczka C — „Zagrożenie i ochrona środowiska w rejonie Pulawy—Kazimierz—Nalęczów”, *tamże*, s. 130—131.

historii wieków średnich, a w latach 1952—1973 — katedry historii Słowian południowych i zachodnich.

Działalność naukowa D. Pochilewicza obejmuje szeroki zakres problemów. Jest on autorem ponad stu artykułów, monografii i podręczników. Główny temat jego badań to historia agrarna Europy Wschodniej, historia chłopów Białorusi, Litwy i Ukrainy w XVI—XVIII w. Temu tematowi poświęcone są jego dysertacje — doktorska: *Reforma agrarna Zygmunta Augusta w literaturze historycznej*, i habilitacyjna: *Chłopi państwowi Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVI—XVIII w.* Znacznym wkładem do opracowania aktualnych problemów historii agrarnej Europy Wschodniej są, razem z wieloma artykułami, monografie uczonego — *Chłopi Białorusi i Litwy w XVI—XVIII w.* (Lwów 1957) i *Chłopi Białorusi i Litwy w II połowie XVIII w.* (Wilno 1966). Te problemy porusza również D. Pochilewicz w szeregu rozdziałach wielotomowej *Historii Białorusi SRR*.

D. Pochilewicz zajmował się także historią Polski epoki feudalizmu. Jest on współautorem I tomu *Historii Polski* (Moskwa 1956). Jego rozwiązania szeregu problemów spornych w historii Rzeczypospolitej znalazły uznanie wśród historyków PRL. Nauka polska wysoko oceniła tę stronę pracy D. Pochilewicza; w języku polskim zostały wydane niektóre jego prace, a Uniwersytet MCS nadał uczonemu tytuł doktora *honoris causa*.

Działalność naukowa D. Pochilewicza odznaczała się nieustannym zainteresowaniem uczonego problemami teoretycznymi, głębokim przeniknięciem w istotę badanych zjawisk, oryginalnym podejściem w rozwiązywaniu problemów złożonych i doskonałą znajomością materiału faktograficznego.

Wiele wyników badań D. Pochilewicza zostało uznanych w historycznej literaturze radzieckiej i zagranicznej.

D. Pochilewicz był jednym z organizatorów i stałych kierowników wszechzwiązkowych sympozjów poświęconych problemom historii agrarnej Europy Wschodniej, odpowiedzialnym redaktorem międzywydziałowego republikańskiego zbioru *Słowianoznawstwo Ukraińskie*, a w 1973 r. przedstawicielem Komitetu Organizacyjnego VI Wszechzwiązkowej Konferencji naukowej historyków-slawistów, która odbyła się we Lwowie. Znakomity uczoney poświęcił wiele sił przygotowaniu młodej kadry naukowej. Był także autorem szeregu prac popularnonaukowych, w których przedstawił reakcyjną rolę katolicyzmu i unictwa w historii narodu ukraińskiego.

Owocna działalność naukowa, pedagogiczna i społeczna D. Pochilewicza została w pełni doceniona. Uczony otrzymał dwukrotnie Dyplom Prezydium Rady Najwyższej USRR, a w 1974 r. honorowy tytuł zasłużonego działacza nauki Ukraińskiej SRR.

Świetlana pamięć o wielkim uczonym, pedagogu i działaczu społecznym D. Pochilewiczu na zawsze pozostanie w sercach tych, którzy mieli szczęście znać go, żyć z nim i pracować.

BIBLIOTEKA
SRR
LUBLIN

Mikołaj Krikun, Czornyj